

**ЕСТЕТИКА АРХИТЕКТУРЕ И УРБАНИЗМА
ДАНАС**

(...)

Иако велика већина учесника скупа истиче естетику као покретачку снагу њиховог стваралаштва и „кредо“ њиховог бављења архитектуром, свесни су чињенице да је она у „дефанзиви“ у односу на захтеве тржишне економије и „борбом“ за профит инвеститора, који нису ни едуковани ни заинтересовани за естетику или је пак, (што је још горе) доживљавају кроз сопствену призму модних трендова.

За сваку похвалу је идеја организатора, и медијатора овога изузетно посећеног скупа др Игора Марића, да покрене дијалог унутар архитектонске струке на тему ЕСТЕТИКЕ у склопу архитектуре, као неку врсту новог почетка бављења овом темом након вишедеценијског запостављања овог изузетно важног, ако не и најважнијег, сегмента бављења нашом професијом, како би она у будућности макар била равноправан део архитектонског опуса будућих генерација архитеката.

проф. др Александар Кековић,
архитект

Издавач:

САВЕЗ ИНЖЕЊЕРА И ТЕХНИЧАРА СРБИЈЕ
УЛ. КНЕЗА МИЛОША 7, БЕОГРАД

Суиздавач:

**ИНЖЕЊЕРСКА
КОМОРА
СРБИЈЕ**

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ
БУЛ. ВОЈВОДЕ МИШИЋА 37, БЕОГРАД

За издавача:

МР БОГДАН ВЛАХОВИЋ, генерални секретар СИТС

Уредник зборника:

др ИГОР МАРИЋ, дипл.инж.арх.

Дизајн и прелом:

АЊА ДРАШКОВИЋ, маст.инж.арх.

Рецензенти:

ПРОФ. ИВАН РАШКОВИЋ
ПРОФ. ДР. АЛЕКСАНДАР КЕКОВИЋ

ШТАМПА

Planeta print
тираж 200
Београд, 2023.

ИНЖЕЊЕРСКА КОМОРА СРБИЈЕ
МАТИЧНА СЕКЦИЈА АРХИТЕКАТА

уз подршку
Савеза инжењера и техничара Србије

организује скуп
„АРХИТЕКТОНСКО - УРБАНИСТИЧКИ ФОРУМ“
са темом
„Естетика архитектуре и урбанизма у садашњости“

Београд, 28. и 29. октобар 2022. године
Велика сала Савеза инжењера и техничара Србије,
Кнеза Милоша број 9/III

У организацији Инжењерске коморе Србије и суорганизацији Савеза инжењера и техничара Србије од 28.10. – 29.10.2022. године одржан је Стручно научни скуп „Архитектонско – урбанистички форум“ са темом „Естетика архитектуре и урбанизма у садашњости“.

Након неколико година обновљен је „Форум урбанум“ са измењеним називом и, делимично, формом. Како су одскора архитекти и урбанисти у једној секцији, манифестација је добила име „Архитектонско – урбанистички форум“. Да не би било забуне, у образложењу теме наведен је низ аспеката које естетика као појам подразумева, а то су не само уметнички аспекти вештине уобличавања, већ и функционалне, социјалне, економске историјске, развојне, технолошке вештине, као и многи други аспекти уочени у оквиру филозофских разматрања.

Свест да се на укупност таквог естетског поимања недовољно обраћа пажња као и да се о теми више слути и често произвољно тумачи подстакла је да овај Форум буде усмерен и дефинисан кроз низ питања. Који су то склопови у архитектури и урбанизму који задовољавају естетске критеријуме савременог човека? Да ли нас однос према лепом духовно оплемењује? Да ли и ради чега заобилазимо ову тему када се зна да у суштини тежимо ка томе да физички свет око нас буде по мери човека. Сентенцу „Мера и број“, стављену у контекст филозофске теме, не би требало да заобилазимо при разматрању планираних и остварених архитектонских и урбанистичких пројеката како не бисмо осиромашили дискурс свеколиког стваралаштва у његовој есенцијалној бити. А то су лепота и хуманост.

Циљ Форума био је да излагачи објасне своје идеје произашле из пројектантске и урбанистичке праксе и да их ставе у контекст данашњице у односу на окружење, нашу и светску урбанистичку и архитектонску сцену. Ако архитекте не воде овакве разговоре, тешко је да ће шира јавност активније учествовати у полемици о важности естетике у стварању и чувању грађене средине. Вишеструки значај лепог односи се на свакодневни живот, на афирмацију и брендирање изграђене средине, туризам, повећање вредности простора, едукацију и још много пратећих сензација и користи за заједницу.

Недостатак стручне критике је један од узрока заобилажења естетског аспекта стваралаштва у архитектури и урбанизму. На релативно сиромашној сцени манифестација и медија који прате архитектуру и урбанизам већином се представљају остварења која пролазе селекцију. Да ли је то одраз наше стварности у струци која је пред очима грађана, да ли ми сами полемисмо о томе и на који начин?

Испред ИКС-а у конципирање и тематско уобличавање била је ангажована Матична секција архитеката, њен Извршни одбор.

Организациони одбор су чинили др Игор Марић, председник, Аднела Шумудворац Лучи, дипл. инж. арх., члан и Бојан Већановић, дипл. инж. арх., члан. Испред службе Коморе била је Ивана Лазин.

Скуп је трајао два дана, одржан је у Дому инжењера *Никола Тесла* у Београду. На отварању је говорила председница Инжењерске коморе Србије, Марица Мијаиловић, дипл. инж. арх.

Форум је био подељен у шест сесија са по три излагача а после сваке сесије вођена је садржајна дискусија.

Пред читаоцима су разноврстни текстови којима су излагачи, у контексту теме скупа и његових циљева, дали допринос размишљањима о феноменологији естетике као одраза културе једне средине.

Уредник

- 01** **ЕСТЕТСКИ ДОИВЉАЈ АРХИТЕКТУРЕ** 08-21
Владимир Лојаница, дипл.инж.арх.
Декан Архитектонског факултета, Универзитета у Београду
- 02** **ЕСТЕТИКА У АРХИТЕКТУРИ И УРБАНИЗМУ** 22-29
др Славиша Кондић, архитекта
Грађевинско - архитектонски факултет у Нишу
- 03** **КРАТАК ПРЕГЛЕД ЕСТЕТИЧКИХ ИДЕЈА
У АРХИТЕКТУРИ** 30-41
др Дијана Милашиновић Марић, ванредни професор
- 04** **ЕСТЕТИКА АРХИТЕКТУРЕ И УРБАНИЗМА
У САДАШЊОСТИ** 42-61
мр Зоран Абадић / др Јелена Богосављевић
- 05** **СТАДИОНИ ЗА ГРАДОВЕ СРБИЈЕ:
ОД СТУДИЈЕ КА РЕАЛИЗАЦИЈИ** 62-75
ред.проф. Борислав Петровић / др Душан Стојановић
- 06** **ФИЛМИЧНОСТ САВРЕМЕНЕ АРХИТЕКТОНСКЕ
РЕПРЕЗЕНТАТИВНОСТИ** 76-85
др Владимир Миленковић, д.и.а., ванредни професор
- 07** **У ПОТРАЗИ ЗА КРИТИЧКИМ РЕАЛИЗМОМ** 86-97
ред.проф. Милан Ђурић, архитекта /
асист. Слободан Јовић, архитекта
- 08** **ДИВЧИБАРЕ: ЕСТЕТИКА СЛУЧАЈА** 98-111
доц. др Милан Максимовић, архитекта

112-139	ЈАВНА УМЕТНОСТ И ЈАВНИ ПРОСТОР И ЈАВНИ ГРАД	09
	Зоран Ђукановић, Универзитет у Београду, Архитектонски факултет / Јелена Живковић, Универзитет у Београду, Архитектонски факултет/ Нађа Берић, University of Sassari, Department of Architecture, Design and Urbanism, Alghero, Italy	
140-155	ЕСТЕТИКА АРХИТЕКТУРЕ И УРБАНИЗМА У САДАШЊОСТИ ИСКУСТВА ИЗ ПРАКСЕ	10
	др Божидар Манић, дипл.инж.арх., виши научни сарадник, Институт за архитектуру и урбанизам	
156-159	РЕД КАО НАЧЕЛО И КАО ПРИНЦИП ГРАЂЕЊА ЦЕЛИНЕ У АРХИТЕКТУРИ И УРБАНИЗМУ	11
	др Ана Никовић, дипл.инж.арх., виши научни сарадник, Институт за архитектуру и урбанизам	
160-173	ЕСТЕТИКА КАО НАЧИН ПОЈАВЉАЊА ТРАДИЦИОНАЛНОГ ИЗРАЗА МОГУЋНОСТ ПРИМЕНЕ ЕСТЕТСКИХ ВРЕДНОСТИ У САДАШЊЕМ ГРАДИТЕЉСТВУ	12
	ванр. проф. др Горица Љубенов, архитекта	
174-205	ЕСТЕТИКА И АРХИТЕКТУРЕ И УРБАНИЗМА НА ПРИМЕРУ НОВОГ САДА	13
	ред. проф. др Дарко Реба, архитекта	
206-219	ВИЗИЈА УРБАНЕ БУДУЋНОСТИ: ИЗАЗОВИ И ИНОВАЦИЈЕ	14
	професор др Александра Ступар, Универзитет у Београду- Архитектонски факултет	
220-229	ЕСТЕТИКА АРХИТЕКТУРЕ И УРБАНИЗМА НА ТЕРИТОРИЈИ СЕВЕРНОГ КОСОВА И МЕТОХИЈЕ У САДАШЊОСТИ	15
	др Ружица Божовић, ванредни професор Факултет техничких наука, Косовска Митровица	
230-241	ХОТЕЛ ХИЛТОН- ГЕНЕЗА: ОД КОНКУРСА ДО РЕАЛИЗАЦИЈЕ	16
	др Игор Марић	

Владимир Лојаница, дипл. инж. арх.

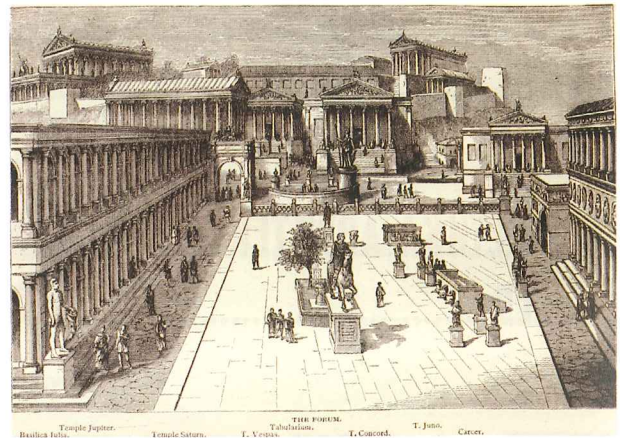
Декан Архитектонског факултета- Универзитета у Београду

Естетски доживљај архитектуре

Поштовани домаћини, колеге, пријатељи... Захваљујем се организаторима на позиву да узнем учешће на првом Архитектонско-урбанистичком форуму, посебно колеги Игору Марићу и на позиву и на прилици да говорим на почетку нашег сусрета. Као архитекта- пројектант- аутор позван сам да и лични рад ставим у контекст схватања питања естетског доживљаја архитектуре. А будући да сам тренутно и на позицији декана АФ-Бгд, осећам и обавезу да се мало осврнем на питања ширег друштвеног контекста, као оквира у коме школујемо будуће архитекте за ова и за времена која долазе и тиме можда мало дам и неке подстицаје за наша даља размишљања и дискусије.

Разумео сам да Форум наше струке значи да смо се скупили да се у духу правих, првих демократија отворимо мало једни другима, разговарамо о искуствима, радостима и тешкоћама и покушамо заједнички да нађемо решења уз која би нам свима могло бити боље. Читајући најаву и тематизацију за овај

Слика 01
Дан у античком Риму - Форум,
цртеж Едгар С. Шумвеј

скуп – заправо ме је веома подстакла пажња са којом је најава написана, као својеврстан позив да се ова тема начне и отвори, а надам се да ћемо успешно наставити да је негујемо и овде и шире. Посебно је занимљиво да се тема естетике поставља у ширим инжењерским круговима. Јер заправо нови контексти естетике значајно шире своје поље уплива и у области које су високо технолошки и инжењерски устројене. То нам је заправо већ иманентно у струци кодирано, да смо двовалентни, и инжењери и уметници, два нераздвојна бића у једном телу.

Поменути уводни текст упућује нас на естетско искуство архитектуре утемељено у локалном контексту – који заправо поседује мноштво спорних, контрадикторних, чак по некада

непојмљивих и апсурдних констелација. Који то склопови у архитектури и урбанизму задовољавају естетске критеријуме савременог човека? Да ли нас однос према лепом духовно оплемењује? Одлична подстицајна питања... чини се да одговори на њих леже најпре у начину на који перципирамо реалност око нас.

Према Платону, давно позната и често коришћена дефиниција – да је лепота у оку посматрача...

Ко су међутим ти посматрачи који конзумирају ову данас махом присутну естетику архитектуре и по чијем налогу и упутству градимо објекте и градове? Који је њихов мериторни систем вредности, на којој едукативној и културно историјској подлози је

Слика 02
Примери појединих реализација објеката вишепородичног становања данас, Београд

заснован? Како доживљај ове "лепоте" оплемењује наша бића?

Где је критичка теорија архитектуре данас? И како формирамо укус, осећај за лепо и вредно? Овим питањима вероватно само гребемо врх леденог брега оваквих и сличних тема који лежи дубоко испод површине...

Чињеница је да се теоријска, естетичка и филозофска пажња системски померила са суштинских питања о квалитетима архитектонске форме и композиције, односу према месту и времену, одговорности према квалитету архитектонске организације, питањима смисла, настајања и трајања... и то у смеру питања о економији, моћи, управљању, доминацији, профиту од архитектонске производње као изгледа најunosнијег, легалног бизниса, те затим потрошњи, конзумирању, баналности...

Два су проблема.. одсуство одговорне архитектуре, али можда још опасније, одсуство одговорног урбанизма.

Тежина проблема се и даље највише чита на стамбеној архитектури коју увек узимамо за илустрацију... Зато што је најмасовнија, само прошле године употребну дозволу је добило 700.000m², а евидентирано да имамо 2 милиона нелегалних m²... од стамбене архитектуре се праве градови, одувек је кроз историју служила за експеримент, манифест, формулацију парадигме, тако да је или вредно сведочанство и заоставштина за будућност или тежак ожиљак који никако не зараста.

Када нас неко пита где живимо увек је у овом питању садржан, (и по Хајдегеру који једначи појам становања са појмом

Слика 03

Иван Симић, нестајање зелених површина Н.Бг., „Нови урбанизам“ Н.Бг.

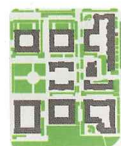
1972. BLOK 45 71%

1981. BLOK 19a 60%

1985. BLOK 70a 64%

2006. BLOK 29 23%

2019. A BLOK 14%

2022. WEST 65 8%

бивствовања) и одговор на питање – а како заправо живимо? Како станујемо?

Можемо данас недвосмислено да закључимо да одговор на ово друго питање открива болну истину о недовољном нивоу стамбене културе коју као друштво имамо – било да је реч о луксузним комплексима или о сведенијим реализацијама. Сусрећемо се са идејом да нам недостаје, најблаже речено, квалитет просторних решења по свим нивоима. А сигурно изговор није недостатак материјалних средстава, јер погледајте само колико се гради и колико коштају нови квадрати .. очигледно је да и са више средстава не градимо квалитетније и естетски прихватљивије архитектонско- урбанистичке целине.

У чему је проблем?...

Традиција архитектонских вредности нажалост је у дисконтинуитету колико и само друштво коме припадамо. Зато нам је изгледа веома тешко да развијемо наслеђена, можда чак и теже него успостављати нова начела. Да не помињем и сам менталитет у коме смо склони да врло лако бацимо све што је вредно јер увек од нас почиње историја. Највећи фонд нашег архитектонског наслеђа лежи у два кључна историјска развојна периода. Први је наслеђе академизма и раног модернизма у XIX веку, а други је наслеђе након II светског рата, закључно са светлим периодом *Београдске школе архитектуре* из кога нам остаје најзначајнији корпус наслеђене архитектонске културе.

Тада се о успостављању вредности у архитектури и константном очувању вредносних мерила старало друштво у целини.

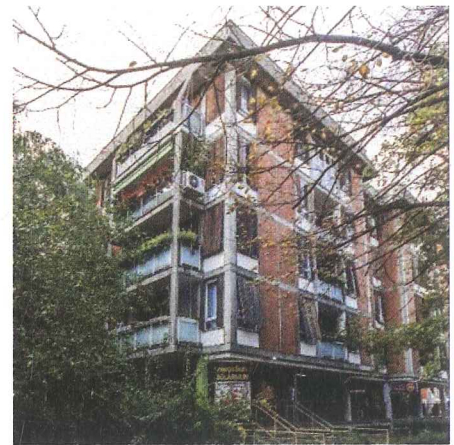
Слика 04
Примери појединих реализација објеката
вишепородичног становања у последњих 10 г.,
Београд

На жалост промена друштвено-политичке парадигме у последњих 30 година, довела је до потпуног запостављања поменутог, целокупног система и вредности. Што нас практично оставља без јасног корена, а и нове основе, да левитирамо у овој транзиционој стварности у којој се налазимо. То нам се догодило...

Нестао је читав екосистем који је омогућио настанак и развој Београдске школе архитектуре.

Како поново наћи јасно упориште у друштву када говоримо о естетској категорији и успоставити естетске критеријуме, и како их ширити и штитити је вероватано питање које ће се и у будућности континуално постављати?

Слика 06

Примери поређења објеката реализованих пре више од 50 г. арх М Јовановић (прва слика) и других реализованих данас, Београд

Задатак да овом приликом покушам да будем и ауторефлексиван и да кроз призму сопствене праксе говорим о овим проблемима са којима се сусрећемо у контексту у коме смо активни и као аутори, чини ми се додатно отежава и овако већ довољно комплексну тему,

Начелно, сва концепцијска решења резултанта су бројних преиспитивања и дилема у раду на пројектима и неке посебне, личне хемијске реакције на задати контекст и програм. Мноштво израђених варијанти решења су доказ да од идеје до реализације постоји огroman пут трансформације. Све ове трансформације подразумевају изнова промишљања о задатку и проблемима са којима се сусрећемо.

У покушају да осветлим некако питање естетског доживљаја у личном раду предложио бих неколико категорија које су посебно интересантне за поједине пројекте, мада су те границе фијока прилично гипке и тешко је ухватити где тачно леже тежишта ослонаца, али можда могу да представљају кључеве за тумачење онога што изазива осећај естетског генерално.

Слика 07
Колаж радова у оквиру Проаспект студија

1. Концепт ВИШЕЧУЛНОГ ИСКУСТВА ПРОСТОРА,
архитектура као просторно-временски
догађај као важан сегмент естетског
 доживљаја архитектуре, рекао бих чак
 и примаран сегмент. Питање важности
 доживљаја у начину на који размишљамо о
 архитектури (филозофски), о начину на
 који перципирамо архитектонски простор
 (психолошки) и о начину на који креирамо
 простор (архитектонски).

На овај начин би сам појам естетског
 постао „друштвено ухватљив“ и о
 њему бисмо могли да дискутујемо
 кроз објективно сочиво – без уплива
 субјективних ставова и свођења појма
 естетског на пуко „свиђање или не
 свиђање“.

Искуство простора није само серија
 слика, него је сусрет са објектом,
 приступ и супротстављање, кретање и
 телесна идентификација. Паласма стога
 архитектуру назива уметношћу погледа,
 усвајајући идеју да се перцепција
 амбијента генерише у менталном и
 чулном искуству. Непосредни облик
 физичке перцепције увек је у вези
 са емоционалним, доживљајним као и
 сензибилитетом посматрача.

Овај феномен је постао очигледан када је
 објекат почео да живи и прима различите
 манифестације и догађаје, и када је
 почео да емитује карактеристичне слике
 коју ноћу уз пројектовану расвету фасаде
 добија. Тако архитектура постаје део
 наше просторне меморије.

Велико је питање како у данашњем свету
 архитектура постаје естетизовани оквир
 живота – када нам је животна свакодневица
 у сваком сегменту деградирана. Шта
 је то што нам помаже да успоставимо
 везу са средином којој припадамо –

да одређене просторе прихватимо као
 пријатна окружења?

Архитектура има свој изражајни језик,
 неопходан је одређени ниво свести,
 па и едукације како би се одређени
 архитектонски поступци разјаснили и
 разумели.

Према Зумпторовим речима одмах по уласку
 у неку просторију, у делићу секунде,
 ми већ поседујемо бројне осећаје према
 њој. Следећа ствар је да је наш сусрет
 са објектом увек и физички. Ми одмах
 стичемо утисак о објекту, осетимо
 његове материјалне и чулне квалитете,
 чујемо звуке, видимо светлост, осетимо
 температуру и мирис. Атмосфера објекта
 није само сведена на ентеријер, односно
 на сам физички однос тела и објекта,
 него атмосфера подразумева однос
 објекта према окружењу, начин на који
 објекат постаје део свог окружења и
 нас.

Како улазимо у простор, простор улази
 у нас, а ово искуство је у суштини
 размена и фузија објекта и субјекта.

И на срећу – једном када кућа почне
 да се користи и када простор заживи и
 испуни се људима – тада се разумевање
 ових поступака подиже на виши ниво.
 Тада се идеје много боље разумеју и
 прихватају.

Вођени истим схватањима поново у
 истом саставу, на пројекту централне
 београдске Аутобуске станице, можемо
 читати сличне ставове и очекивати
 сличне закључке и реакције – без обзира
 што се ради о програмски и типолошки
 другој врсти објекта.

Слика 08
Холидеј ин и Експо центар, Београд, В.Л.

Слика 10
Нови централни београдски аутобуски терминал, Аутобуска станица Н. Београд, блок 42, (са М.Л.)

Слика 09
Трговачко пословни и хотелски комплекс у Рајићевој улици, Београд, (заједно са М.Л.)

2. Концепт КУЛТУРАЛНОГ КОДИРАЊА ПРОСТОРА – историјско – културолошке трансформације да допуним полазну претпоставку да је наше искуство о простору заправо и културално кодирано. Да кроз друштво и систем вредности коме припадамо филтрирамо све информације које долазе до нас – а посебно оне које су ствар визуелне перцепције. Ово културално кодирање се трансформише у нама у реалном времену кроз наш контакт са делом.

Суштинска карактеристика архитектуре је да позива на продубљени осећај виђене стварности. Моћ архитектуре је у њеној способности да оснажи искуство реалности, јер има и имагинативну, асоцијативну димензију која долази из пренешеног значења, својствену свакој уметности. Нарочито када се ради о пројектима који настају у потпуно новом – другачијем културно историјском контексту као што је то био пројекат за зграде министарстава у Кигалију у Руанди.

Такође и објекат Националне библиотеке у истом граду са недвосмислено јасном намером транспоновања аутентичног кода у савремени језик архитектуре.

Врло често теме којима постижемо овакве „перцептивне поставке“ не морају бити велике. Често смо сведоци да објекти мале размере и детаљи успевају да створе чулно богате и пријатне атмосфере. Вернакуларне поставке и традиционални амбијенти су пример пријатних атмосфера, које често произилазе из елемената који сами по себи не морају нужно бити естетски. Такве урбане атмосфере су најчешће настале као последица специфичне материјалности, размере, ритма, боје, или формалне

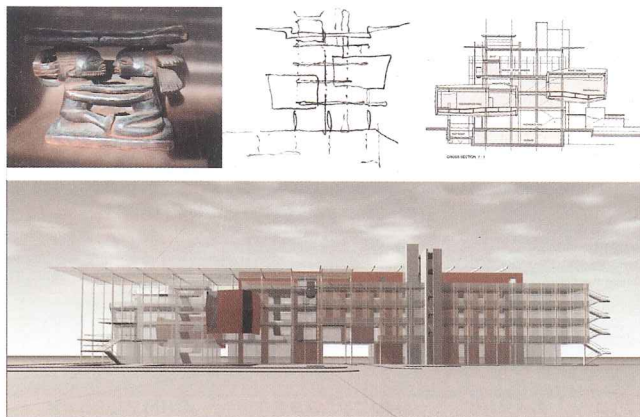
теме са варијацијама. Суштина је у самом доживљају који нас води ка том искуству.

Такође, ишчитавамо и временске слојеве и наратив из окружења, и емоционално ценимо слојевитост временских трагова као и приказе претходних живота у нашем окружењу.

Слика 11
Трговачко пословни и хотелски комплекс у
Рајићевој улици, Београд (заједно са М.Л.)

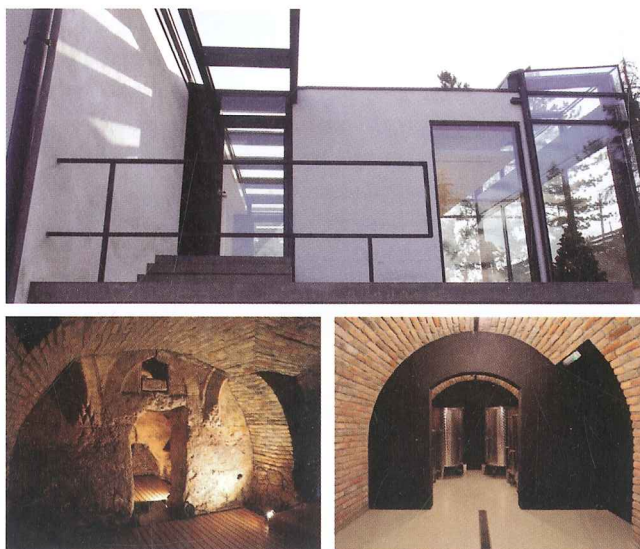
Слика 12
Пројекат за зграде министарства- Кигали-
Руанда, В.Л.

Слика 13
Пројекат Националне библиотеке Руанде,
Кигали- Руанда, В.Л.

Слика 14
Винарија Стари Сланкамен, В.Л.

3. Концепт АРХИТЕКТУРЕ И ТЕХНОЛОШКЕ КУЛТУРЕ – дигитални свет – дигитална естетика

Данас када говоримо о опажају архитектуру, савремена технолошка култура је у великој мери још интензивније диференцирала чула. Чуло вида и слуха су сада социјално привилегована чула, која омогућавају ширу друштвену комуникацију. Технолошка експанзија је ојачала улогу ових чула која данас омогућавају симултани преглед дешавања различитих ствари на различитим местима. Једино чуло које се ипак издваја као довољно брзо да учествује у запањујућем расту брзине у технолошком свету је чуло вида.

Нова естетика концептуалних цртежа архитектуре је већ по себи доказ ове тезе. Они суштински комуницирају естетске вредности. Они су дигитални и имагинативни и заправо постају право средство за комуникацију у савременом контексту.

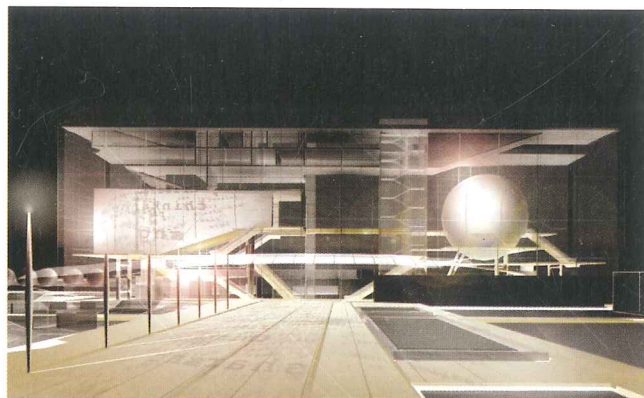
Зато је институција конкурса између осталог веома важан аспект струке. Јер она је и фестивал нове естетике, омогућава да се створи нови простор за дискусију и то много пре него што дође време реализације. Савремена дигитализација, ако се схвати на прави начин може бити прилика да се естетика архитектуре врати у пожељне оквире.

Савремени тренутак је цео овај процес додатно технолошки усложнио – постављајући пред архитекту посебан задатак у смислу захтева одрживости, енергетске ефикасности, смањења CO₂, имплементације паметних система и технологија, употребе рециклираних материјала ...

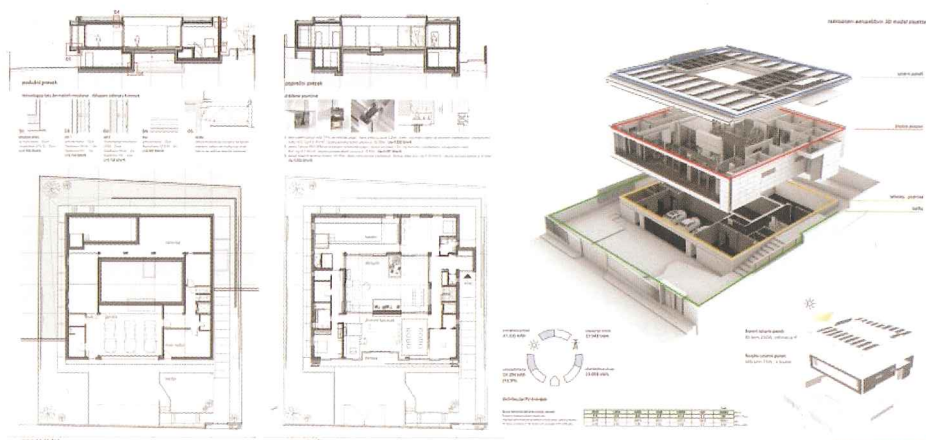
Ова савремена реализација заправо је високо технолошка у циљу да се постигне нулти енергетски баланс (енг. zero energy house), кућа је опремљена најсавременијом технолошким решењима и алтернативним изворима енергије. Задатак је мере естетизације техницистичког израза савремених система и амбијената удобности који би свака кућа овог типа требало да има. Управо зато овај задатак више него икад стоји на линији између уметности и техничко – технолошког поља.

Изградња објекта кампуса *НЦР* представља уједно и почетак реализације целине Блока 42 у оквирима његове фазне градње. Управо је двојни карактер самог места утицао на специфичан изглед објекта, који својим фасадама различито реагује на непосредну близину интензивне железничке инфраструктуре, односно пространство јавних простора и зелених површина карактеристичних за новобеоградске блокове.

Обликовни и организациони концепт објекта представља одраз савремене културе дигиталног доба, а његова симболичка вредност је управо у начину на који се дигитално доба представља у реалности архитектуре. Приступ архитектонском обликовању огледа се у рефлексији духа и технологије времена коме објекат припада као и у великом броју фактора који су синтетички доживљени као свеукупна атмосфера, осећај, расположење или амбијент.

Слика 15
 Центар за промоцију науке и технике, Блок
 39, Београд, В.Л.

Слика 16
 Пасивна кућа "Zero
 Energy" у Београду.
 (Заједно са С.
 Мацановић)

Слика 17
 Кампус мултинационалне компаније NCR Нови
 Београд, В.Л.

Посматрајући све поменуте контексте архитектуре и архитектонске професије кроз тему естетике архитектуре и урбанизма данас, кристалишу се три поља на којима симултано треба деловати како бисмо могли да унапредимо позицију струке а тиме и појачамо вредности ширег друштвеног контекста. Поље саме струке, поље стручне критике и поље капацитета шире јавности. Заправо у неку руку, ради се о поновном јачању читавог екосистема који окружује нашу делатност.

Стручни контекст

Јачање сопственог струковног контекста бисмо могли да помогнемо афирмацијом награда и манифестација у области архитектуре. Користећи архитектуру за промоцију сопствених вредности више него за промоцију других агенди, што је у последње време све чешћи случај.

Затим кроз реафирмацију историјског континуитета ауторских вредности и заштиту ауторских права и заштиту интегритета професије. Можда одговорима на следећа питања:

Како се промовише архитектура?

Ко штити интегритет струке и дела архитектуре, која су то тела и институције ?

Како регулисати односе са инвеститором?

Како реафирмисати вредносне системе?

Како се едукују нове генерације стручњака?

Идеолошки контекст – критика

Питање унапређења идеолошког контекста струке кроз критичку мисао и формулацију заједничке платформе, програма или манифеста везано је за целокупни друштвени систем и питање нових друштвених парадигми.

Ту су нова питања на која треба пронаћи одговоре:

Шта су наши позитивни историјски континуитети и које су то нове вредности и како изгледа архитектура којој тежимо?

Како унапредити струку и како изгледа друштво које желимо да развијемо на плану глобалних утицаја и деловања?

Национална архитектонска стратегија је можда добар начин.

Јачањем јавног, друштвене свести и односа према архитектури, кроз промоцију квалитета у архитектури, јасним ставовима о:

инвеститорској архитектури
генеричкој архитектури
како јавност разуме дела архитектуре
како се промовише архитектура
који су модели превентиве неповољног односа према простору
неговању квалитетног стила живота
питању успостављања новог „екосистема“

Наша је мисија и на Факултету, коју смо у последње време почели и интензивније да спроводимо, управо на активном деловању ка широј едукацији, промоцији и популаризацији архитектонске дисциплине, унапређењу система вредности и мерила, подизању наше делатности на нови ниво квалитета и делотворности, заштите професије, одбране професионалне етике и друштвене професионалне одговорности.

Са свим тим у вези Факултет са свим својим ресурсима стоји струци на располагању.

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

62(497.11)(082)

72(497.11)(082)

АРХИТЕКТОНСКО-урбанистички форум (2022 ; Београд)

Инжењерска комора Србије, Матична секција архитеката ... организује скуп „Архитектонско-урбанистички форум“ са темом „Естетика архитектуре и урбанизма у садашњости“ : Београд, 28. и 29. октобар 2022. године / [уредник зборника Игор Марић]. – Београд : Савез инжењера и техничара Србије : Инжењерска комора Србије, 2023 (Београд : Planeta print). – 245 стр. : илустр. ; 23 см

Тираж 200. – Стр. 4-5: Предговор / уредник. – Стр. 243: Рецензија зборника радова / Александар Кековић. – Стр. 244-245: Рецензија зборника радова / Иван Рашковић. – Библиографија уз поједине радове.

ISBN 978-86-80067-60-5 (СИТС)

а) Инжењерство -- Србија -- Зборници б) Архитектура -- Србија -- Зборници

COBISS.SR-ID 127971337